

3.1 EXECUCIÓ DE LES SENTÈNCIES PENALS.

1) Declaració de fermesa i execució

Una vegada que la sentència és ferma, per no haver estat recorreguda o per haver estat resolta els recursos que s'hi han interposat en contra, el que correspon és declarar-ne la fermesa i començar-ne l'execució.

Partint del criteri general següent:

Les sentències s'executen en els seus **propis termes**.

Amb caràcter general hi ha una sèrie d'actuacions que es repeteixen sempre. L'**execució** de la sentència varia en funció del **tipus de pena** a la qual hagi estat condemnat l'acusat (multa, privació de llibertat o dret, treballs en benefici de la comunitat, etc.); per això, s'ha d'examinar l'execució en funció de la pena imposada.

Prèvia acreditació per diligència del Lletrat de l'Administració de Justícia del transcurs del termini legal per a recórrer o de la resolució del recurs interposat, correspon que es dicti l'acte de fermesa i incoació de l'executòria.

Exemples de Diligència i d'Interlocutòria en què es declara la fermesa de la sentència i s'acorda la incoació de l'executòria

Jutjat Penal núm. __de Barcelona
Procediment abreujat núm.

DILIGÈNCIA. Barcelona, _____. L'estenc jo, el Lletrat de l'Administració de Justícia, per fer constar que ha transcorregut amb excés el termini per a recórrer contra la sentència sense que s'hi hagi interposat cap recurs. En dono fe.

(rúbrica)

INTERLOCUTÒRIA

Barcelona, _____

FETS

ÚNIC. Amb data _____ es va dictar una sentència que va ser notificada a les parts el _____, i ha transcorregut amb excés el termini legal per a recórrer-hi sense que cap de les part hi hagi interposat un recurs d'apel·lació.

RAONAMENTS JURÍDICS

ÚNIC. L'article 794 de la LECr estableix que tan aviat com sigui ferma la sentència l'ha d'executar el jutge o tribunal que l'ha dictat amb respecte a les prescripcions legals.

PART DISPOSITIVA

Es DECLARA FERMA la sentència esmentada des del dia _____ i heu d'executar-la. Incoeu l'executòria, assigneu-hi un número per a registrar als llibres d'aquest Jutjat i practiqueu les diligències següents:

- Practiqueu, el Lletrat de l'Administració de Justícia, si escau, taxació de costes, i concediu als beneficiaris un termini de cinc dies perquè aportin les minuts d'honoraris, drets i suplerts.
- Remeteu una nota de condemna al Registre Central de Penats i Rebels, i, si escau, una nota al Registre Central per a la Protecció de les Víctimes de la Violència Domèstica.
- Sol·liciteu del Registre Central de Penats i Rebels antecedents penals actualitzats als efectes de resoldre, si escau, sobre la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat.

Rest a diligències que poden ser procedents en funció de les penes que s'ha imposat: indagacions patrimonials, requeriments de pagament, etc.

Per aquesta resolució, així ho acorda, ho mana i ho signa _____, magistrat jutge del Penal núm. _____ de Barcelona.

(rúbrica Jutge)

DILIGÈNCIA. Seguidament es compleix el que ha ordenat el magistrat jutge. En dono fe.

(rúbrica Lletrat Administració de Justícia)

2) Diligències comunes

En aquest primer acte s'ha d'aprofitar per a ordenar la pràctica d'una sèrie de diligències que són comunes a tota mena de penes:

- Acordar la pràctica de taxació de costes en cas que hi hagin costes per taxar.
- Remetre la nota de condemna al Registre Central de Penats i Rebels o la nota al Registre Central per a la Protecció de les Víctimes de la Violència Domèstica.
- Sol·licitar del Registre Central de Penats i Rebels antecedents penals actualitzats del penat a l'efecte de resoldre, si escau, sobre la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat.
- Practicar les altres diligències necessàries per a acreditar si concorren o no els requisits que estableixi el Codi Penal com a necessaris per a concedir la suspensió de l'execució.

3) Sentència de judici celebrat en absència de l'encausat.

Independentment que la sentència sigui ferma, si el judici es va celebrar en absència de l'encausat i la sentència no se li ha notificat personalment, una vegada que el penat sigui localitzat, **se li ha de notificar** primer la sentència **personalment**, i advertir-lo que hi pot interposar un **recurs d'anul·lació**.

3.2 REGLES GENERALS PER L'APLICACIÓ DE LES PENES.

Per calcular les penes que correspon segons les circumstàncies i el tipus penal hem de conèixer els conceptes de: meitat superior e inferior de la pena i els conceptes de pena superior i inferior en grau.

Què és la Meitat Superior de la Pena?

Primer s'ha de buscar el punt mitjà de la pena, per a fer-ho s'ha de calcular aquest punt escollint els valors bàsics d'una pena i dividint entre dues la diferència entre els límits màxim i mínim de la pena.

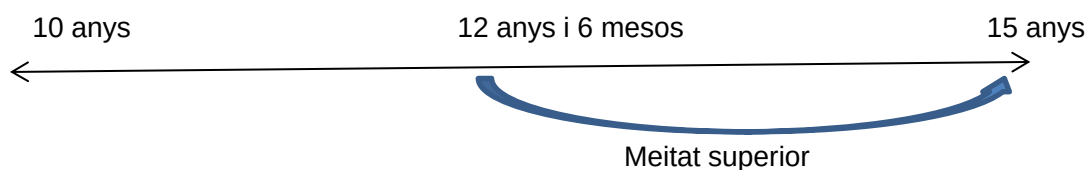
Punt Mitjà = (límit màxim — límit mínim) / 2.

Exemple: El delictes d'homicidi té una pena bàsica entre 10 a 15 anys. Per a això, hem d'escollir el límit superior (15 anys) i restar-li el límit inferior (10 anys) i; a continuació, dividir-ho entre 2, obtenint un resultat de 2,5 anys o 2 anys i 6 mesos.

Punt Mitjà del delictes d'Homicidi = (15 anys — 10 anys) / 2 = 2,5 o 2 anys i 6 mesos.

La pena de meitat superior anirà de 12 anys, 6 mesos + 1 dia fins a 15 anys.

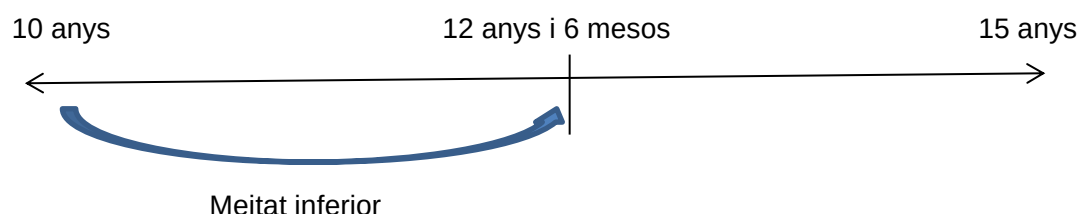
Aleshores podem definir que la meitat superior de la pena és el interval que hi ha entre el punt mitja de la pena i el límit superior de la pena.

Què és la Meitat Inferior de la Pena?

És l'interval que hi ha entre el límit inferior de la pena i el punt mitja de la pena.

En el delictes d'homicidi la meitat inferior serà de 10 anys a 12 anys i 6 mesos – 1 dia.

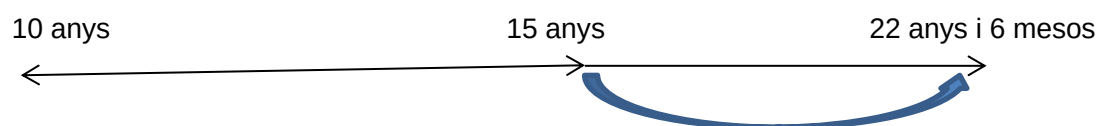

Pena superior en grau.-

Segons l'art. 70.1 C.P. "La pena superior en grau es formarà partint de la xifra màxima senyalada per la llei pel delictes que es tracti i augmentant-li amb aquesta la meitat de la quantia".

Exemple:

Pena Superior en Grau per Homicidi = 15 anys + (15 anys / 2) = 22,5 anys o 22 anys i 6 mesos.

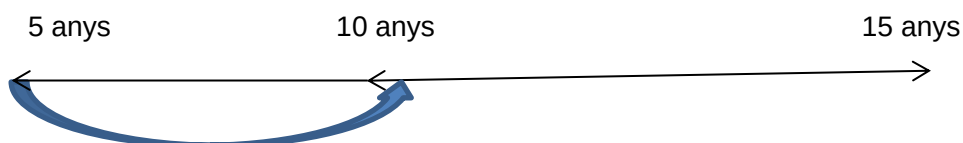
La pena superior en grau anirà dels 15 anys als 22 anys i 6 mesos.

Pena inferior en grau.-

Segons l'art. 70.2 C.P. "La pena inferior en grau es forma partint de la xifra mínima assenyalada per al delictes que es tracti i deduint-ne la meitat de la seva quantia"

Exemple:

Pena Inferior en Grau per Homicidi = 10 anys - (10 anys / 2) = 5 anys.

La pena inferior en grau anirà dels 5 anys als 10 anys.

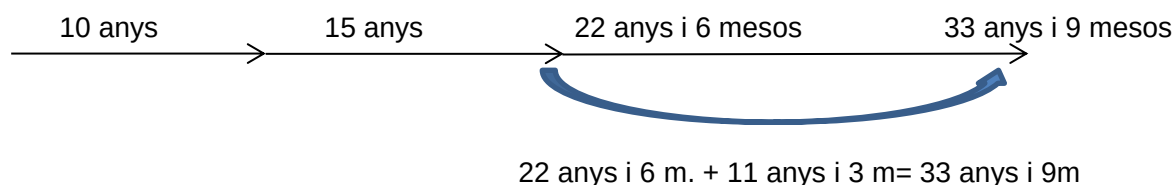
Pena superior en doble grau.-

Es tracta del mateix concepte del primer grau; però ara en comptes d'escollir el límit o xifra màxima assenyalada per la llei pel delictes que es tracti; s'escull la quantitat de la pena superior en grau.

Seguint aquest criteri, per al delictes d'homicidi, la pena superior en doble grau es calcularia de la següent manera. Primer s'escolliria el resultat de la pena superior en primer grau (22,5 anys o 22 anys i 6 mesos) i ho dividim entre 2 (11,25 anys o 11 anys i 3 mesos) i; després ho vam sumar a l'altra quantitat, resultant un total de 33,75 anys o 33 anys i 9 mesos.

Pena superior en doble grau per homicidi = 22 anys i 6 mesos + (22 anys i 6 mesos / 2) = 33,75 anys o 33 anys i 9 mesos.

La pena superior en doble grau anirà dels 22 anys i 6 mesos als 33 anys i 9 mesos.

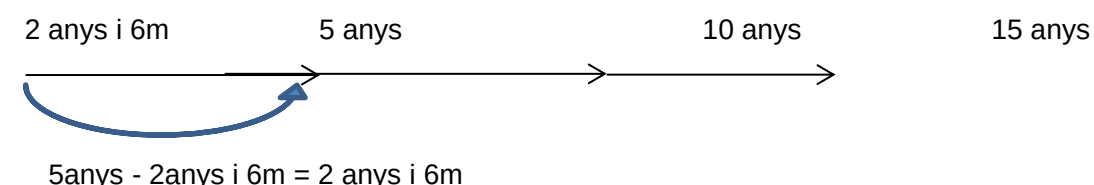

Pena Inferior en doble grau.-

El doble grau inferior és exactament igual, però escollint la quantitat de la Pena Inferior; és a dir, primer s'escolliria el resultat de la pena inferior en primer grau (5 anys) i ho dividim entre 2 (2,5 anys o 2 anys i 6 mesos) i; després ho restem a l'altra quantitat, resultant un total de 2,5 anys o 2 anys i 6 mesos.

Pena Inferior en doble grau per a homicidi = 5 anys - (5 anys / 2) = 2 anys i 6 mesos.

La pena inferior en doble grau anirà dels 2 anys i 6 mesos als 5 anys.

Regles a seguir d'acord a l'art. 66 C.P.

Reglas de aplicación			
	GENERALES	Regla	Artículo
☐	Cómplice	Pena inferior 1 grado a la del autor	63
☐	Delitos imprudentes	Pena en toda su extensión	66.2
☐	Eximente incompleta	Pena inferior en 1 ó 2 grados	68
☐	Delitos leves	Pena en toda su extensión	66.2
☐	Faltas (hasta el 1-7-2015)	Pena en toda su extensión (sin sujetarse a las reglas de los Arts. 61 a 72)	638
☐	Tentativa	Pena inferior en 1 ó 2 grados	62
	Atenuantes - Agravantes	Regla	Artículo
☐	1 atenuante	Pena en su mitad inferior	66.1.1ª
☐	2 o más atenuantes	Pena inferior en 1 ó 2 grados	66.1.2ª
☐	1 atenuante muy cualificado	Pena inferior en 1 ó 2 grados	66.1.2ª
☐	1 atenuante muy cualificado con agravante	Pena inferior en 1 grado	66.1.7ª
☒	Sin atenuantes o agravantes	Pena en toda su extensión	66.1.6ª
☐	Atenuantes con agravantes	Pena en toda su extensión (compensación racional)	66.1.7ª
☐	1 ó 2 agravantes	Pena en su mitad superior	66.1.3ª
☐	3 o más agravantes	Pena en su mitad superior hasta la pena superior en grado en su mitad inferior	66.1.4ª
☐	1 agravante muy cualificada con atenuante	Pena en su mitad superior	66.1.7ª
☐	Reincidencia con 3 delitos del mismo Título	Pena en su mitad superior hasta la pena superior en grado	66.1.5ª

3.3 SUSPENSÍO I SUBSTITUCIÓ DE LES PENES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

El Codi penal preveu dues formes substitutives de l'execució de les penes privatives de llibertat: la suspensió i la substitució. En tots dos supòsits els òrgans judicials poden imposar condicions per atorgar-les, entre les quals hi ha el compliment de determinades obligacions o deures.

3.3.1. LA SUSPENSÍO DE LES PENES DE P.L.

És la facultat que la llei atorga als jutges i magistrats de deixar en suspens durant un temps el compliment de determinades penes de presó i està condicionada al seguiment d'un tractament de deshabituació (d'addicció a begudes alcohòliques, drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicotròpiques o altres que produeixin efectes anàlegs), de salut mental, de programes formatius o altres deures. En aquest cas, el Departament de Justícia compta amb els recursos comunitaris, tant pel que fa a la Xarxa psiquiàtrica i de salut mental de Catalunya com pel que fa a la Xarxa d'atenció en drogodependències.

- *Suspensió de la pena de privació de llibertat (Art. 80 a 87 Codi penal).*

Abasta les penes privatives de llibertat no superiors a 2 anys i es valorarà pel Jutge o Tribunal les circumstàncies del delictes comès, les circumstàncies personals del penat, els seus antecedents, la seva conducta posterior al fet, en particular el seu esforç per reparar el dany causat, i les seves circumstàncies familiars i socials; també es pot valorar l'existència d'altres procediments penals en curs contra la mateixa persona.

Els requisits són: Article 80.2 C.P.

- 1r. Que la pena o suma de penes imposades no superin els 2 anys. Aquest còmput no inclou la responsabilitat subsidiària derivada de l'impagament de multes. Així mateix, mai no es pot suspendre la responsabilitat civil.
- 2n. Que la persona hagi delinquit per primer cop (sense tenir en compte condemnes per delictes imprudents o per delictes lleus, ni antecedents cancel·lats o que es puguin cancel·lar).
- 3r. Que s'hagin satisfet les responsabilitats civils i s'hagi fet efectiu el decomís.
- Excepcionalment, encara que no concorrin les condicions 1a i 2a, i sempre que no es tracti de reus habituals, es pot acordar la suspensió de les penes de presó que individualment no excedeixin els dos anys quan les circumstàncies personals del reu, la naturalesa del fet, la seva conducta i, en particular, l'esforç per reparar el dany causat, ho aconsellin. (Art. 80.3 C.P.)
- Els Jutges i Tribunals poden atorgar la suspensió de qualsevol pena imposada sense subjecció a cap en cas que el penat pateixi una malaltia molt greu amb sofriments incurables, llevat que en el moment de cometre el delictes ja tingui una altra pena suspesa pel mateix motiu. (Art.80.4 C.P.)
- Encara que no concorrin les condicions 1a i 2a, el Jutge o Tribunal pot acordar la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat no superiors a cinc anys dels penats que hagin comès el fet delictiu a causa de la seva dependència de substàncies (drogues, begudes alcohòliques, etc, Art 20.2 C.P. (Art. 80.5 C.P.).

Els delictes que solament poden ser perseguits amb denúncia prèvia, el Jutge ha d'escoltar al perjudicat pel delicte abans de concedir els beneficis de la suspensió de la pena.

El termini de de suspensió pot anar dels 2 als 5 anys per a les penes privatives de llibertat no superiors a 2 anys, i de 3 mesos a 1 any per a les penes lleus. En el cas de suspensió per begudes alcohòliques, drogues, etc., el termini de suspensió serà de 3 a 5 anys.

El termini de suspensió es computarà des què la resolució s'acordi, i en cas de ser en sentència, serà des de la data de la seva fermesa.

El Jutge o Tribunal podrà condicionar la suspensió als complimentes de les següents prohibicions o deures, quan això sigui necessari per evitar la comissió de nous delictes; aquests seran (Art. 83 C.P.):

- 1ª. Prohibició d'aproximar-se a la víctima, o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el Jutge o el Tribunal, domicilis o llocs de treball o altres llocs habitualment freqüentats per ells, o de comunicar-s'hi.

- 2ª. Prohibició d'establir contacte amb persones determinades o amb membres d'un grup determinat per evitar la comissió de nous delictes.

- 3ª. Mantenir el seu lloc de residència en un lloc determinat, amb la prohibició d'abandonar-lo o absentar-se temporalment sense autorització del Jutge o el Tribunal.

- 4ª Prohibició de residir en un determinat lloc o d'acudir-hi, quan hi pugui trobar lloc per la comissió de nous delictes.

- 5ª Comparèixer personalment davant del Jutjat o Tribunal, dependències policials, o servei de l'Administració que quèsts assenyalin, per informar de les seves activitats i justificar-les.

- 6ª Participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres de similars.

- 7ª Participar en programes de deshabituació de consum d'alcohol drogues o d'altres substàncies.

- 8ª Prohibició de conduir vehicles de motor, quan el subjecte hagi estat condemnat per un delicte de seguretat viària i la mesura sigui necessària per la previsió de nous delictes.

- 9ª. Complir els altres deures que el Jutge o el Tribunal consideri convenients per a la seva rehabilitació social, prèvia conformitat, sempre que no atemptin contra la seva dignitat com a persona (tractaments de deshabituació, de salut mental...).

En cas de delictes relacionats amb VIDO, sempre està condicionada al compliment de les obligacions 1a, 4a i 6a de l'art. 83, és a dir a més de les prohibicions d'apropament i de residir en determinats llocs, ha de participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres similars.

El Jutge o Tribunal també pot condicionar la suspensió de l'execució de la pena al compliment d'alguna o algunes de les prestacions o mesures següents (Art. 84 C.P.):

- 1a. El compliment de l'acord assolit per les parts en virtut de mediació.
- 2a. El pagament d'una multa.
- 3a. La realització de treballs en benefici de la comunitat.

Si es tractés d'un delictes de VIDO, el pagament de la multa solament es podrà acordar quan s'acredités que entre ells no hi ha relació econòmica derivada d'una relació de parella, de convivència o de fills, que puguin sortir-ne perjudicades.

Durant el temps de la suspensió de la pena, s'hi ha modificacions de les circumstàncies, el jutge pot modificar o substituir les obligacions imposades o acordar-ne l'alçament de les prohibicions bé d'alguna d'aquestes o bé de totes.

El Jutge o Tribunal ha de revocar la suspensió i ha d'ordenar l'execució de la pena quan el penat (Art. 86 C.P.)

a) Sigui condemnat per un delictes comès durant el període de suspensió i això posi de manifest que l'expectativa en què es fundava la decisió de suspensió adoptada ja no es pot mantenir.

b) Incompleixi de manera greu o reiterada les prohibicions i els deures que li hagin estat imposats d'acord amb l'article 83.

c) Incompleixi de manera greu o reiterada les condicions que, per a la suspensió, s'hagin imposat de conformitat amb l'article 84.

d) Faciliti informació inexacta o insuficient sobre el parador de béns o objectes el decomís dels quals ha estat acordat; no compleixi el compromís de pagament de les responsabilitats civils a què hagi estat condemnat.

Si l'incompliment de les prohibicions, els deures o les condicions no ha tingut caràcter greu o reiterat, el jutge o tribunal pot:

- a) Imposar al penat noves prohibicions, deures o condicions, o modificar les ja imposades.
- b) Prorrogar el termini de suspensió, sense que en cap cas no pugui excedir la meitat de la durada del que s'ha fixat inicialment.

Transcorregut el termini de suspensió fixat sense que el subjecte hagi delinquit, el Jutge o Tribunal acorda la remissió de la pena i s'extingeix la responsabilitat penal (Art. 87 del CP).

No obstant això, per acordar la remissió de la pena que ha estat suspesa per l'addicció a begudes alcohòliques o drogoaddicció, s'ha d'acreditar la deshabituació del subjecte o la continuïtat del tractament, en aquest cas pot concedir raonadament una pròrroga del termini de suspensió per un temps no superior a dos anys.

-Suspensió per trastorn mental greu sobrevingut (Art. 60 Codi penal).

Es tracta de casos en què, un cop hi ha sentència ferma, s'aprecia en la persona penada una situació persistent de trastorn mental greu que li impedeixi conèixer el sentit de la pena.

El jutge de vigilància penitenciària suspèn l'execució de la pena privativa de llibertat que se li havia imposat, i garanteix que rebi l'assistència mèdica que requereix. Amb aquest objectiu pot disposar la imposició d'una mesura de seguretat privativa de llibertat, que no pot ser, en cap cas, més greu que la pena substituïda (psiquiàtric).

Si la pena no és privativa de llibertat, el jutge aprecia si la situació de la persona li permet conèixer el sentit de la pena i, si escau, suspèn l'execució de la pena, i imposa les mesures de seguretat que consideri oportunes.

Un cop restablerta la salut mental, la persona penada ha de complir la sentència, si les penes no han prescrit, sens perjudici que el jutge o tribunal, per raons d'equitat, pugui donar per extingida la condemna o reduir-ne la durada, en la mesura que el compliment n'esdevingui innecessari o contraproductiu.

En aquests casos, el jutge de vigilància comunica al Ministeri Fiscal, amb suficient antelació, la proximitat de l'extinció de la pena o mesura de seguretat imposada, a fi d'aplicar la disposició addicional primera del Codi penal. Estan exempts de responsabilitat criminal: Quan en el moment de cometre el delicte, en el cas que hi hagués un trastorn mental transitori, intoxicació total de drogues, alcohol, etc., o alteracions des del naixement (que tinguin alterada la consciència de la realitat). En aquests casos el Ministeri Fiscal demanaria la incapacitat civil de la persona i si s'escau l'internament d'acord a la normativa civil.

En general un cop rebuda la documentació judicial, entrevistada la persona i determinat el centre o servei on es durà a terme el compliment de l'obligació, s'elabora un pla individual d'intervenció i seguiment que es trameta al jutjat sentenciador (o executor) per a la seva aprovació o rectificació. En els casos de suspensions s'ha de trametre a l'òrgan judicial un informe de seguiment, com a mínim cada 3 mesos. A més, han d'informar quan les circumstàncies del penat es modifiquen, quan s'han complert les obligacions i quan s'incomplixen les regles de conducta

3.3.2. LA SUSBTITUCIÓ DE LES PENES DE P.L. (Art 89 C.P).

1. Les penes de presó de més d'un any imposades a ciutadans estrangers, seran substituïdes per l'expulsió del territori espanyol. Excepcionalment, quan sigui necessari per assegurar la defensa de l'ordre jurídic i restablir la confiança en la vigència de la norma infringida pel delictes, el jutge o tribunal pot acordar l'execució d'una part de la pena, que no pot ser superior a dos terços de la seva extensió, i la substitució de la resta per l'expulsió del penat del territori espanyol. En tot cas, s'ha de substituir la resta de la pena per l'expulsió del penat del territori espanyol quan accedeixi al tercer grau o li sigui concedida la llibertat condicional.

2. Quan s'hagi imposat una pena de més de cinc anys de presó, o diverses penes que excedissin aquesta durada, el jutge o tribunal ha d'acordar l'execució de tota o una part de la pena, en la mesura que sigui necessari per assegurar la defensa de l'ordre jurídic i restablir la confiança en la vigència de la norma infringida pel delictes. En aquests casos, s'ha de substituir l'execució de la resta de la pena per l'expulsió del penat del territori espanyol, quan el penat compleixi la part de la pena que s'hagi determinat, accedeixi al tercer grau o se li concedeixi la llibertat condicional.

3. El jutge o tribunal ha de resoldre en sentència sobre la substitució de l'execució de la pena sempre que això sigui possible. En els altres casos, una vegada declarada la fermesa de la sentència, s'ha de pronunciar amb la màxima urgència, amb l'audiència prèvia al fiscal i a les altres parts, sobre la concessió o no de la substitució de l'execució de la pena.

4. No és procedent la substitució quan, a la vista de les circumstàncies del fet i les personals de l'autor, en particular el seu arrelament a Espanya, l'expulsió sigui desproporcionada. L'expulsió d'un ciutadà de la Unió Europea només és procedent quan representi una amenaça greu per a l'ordre públic o la seguretat pública en atenció a la naturalesa, les circumstàncies i la gravetat del delictes comès, els seus antecedents i les circumstàncies personals.

Si ha residit a Espanya durant els deu anys anteriors l'expulsió és procedent quan a més:

a) Ha estat condemnat per un o més delictes contra la vida, la llibertat, la integritat física i la llibertat i indemnitat sexuals castigats amb una pena màxima de presó de més de cinc anys i s'apreciï fundadament un risc greu que pugui cometre delictes de la mateixa naturalesa.

b) Ha estat condemnat per un o més delictes de terrorisme o altres delictes comesos en el si d'un grup o organització criminal.

En aquests supòsits, en qualsevol cas és aplicable el que disposa l'apartat 2 d'aquest article.

5. L'estranger no pot tornar a Espanya en un termini de cinc a deu anys, comptats des de la data de la seva expulsió, ateses la durada de la pena substituïda i les circumstàncies personals del penat.

6. L'expulsió comporta l'arxivament de qualsevol procediment administratiu que tingui per objecte l'autorització per residir o treballar a Espanya.

7. Si l'estranger expulsat torna a Espanya abans que hagi transcorregut el període de temps establert judicialment, ha de complir les penes que van ser substituïdes, llevat que, excepcionalment, el jutge o tribunal redueixi la seva durada quan el seu compliment sigui innecessari per assegurar la defensa de l'ordre jurídic i restablir la confiança en la norma jurídica infringida pel delictes, en atenció al temps transcorregut des de l'expulsió i les circumstàncies en què s'hagi produït el seu incompliment.

No obstant això, si fos sorprès a la frontera, ha de ser expulsat directament per part de l'autoritat governativa, i el termini de prohibició d'entrada es comença a computar de nou en la seva integritat.

8. Quan, en acordar-se l'expulsió en qualsevol dels supòsits que preveu aquest article, l'estranger no es trobi o no quedi efectivament privat de llibertat en execució de la pena imposada, el jutge o tribunal pot acordar, amb la finalitat d'assegurar l'expulsió, el seu ingrés en un centre d'internament d'estrangers, en els termes i amb els límits i les garanties que preveu la llei per a l'expulsió governativa.

En qualsevol cas, si, un cop acordada la substitució de la pena privativa de llibertat per l'expulsió, aquesta no es pot portar a efecte, s'ha de procedir a l'execució de la pena originàriament imposada o del període de condemna pendent, o a l'aplicació, si s'escau, de la suspensió de la seva execució.

9. No s'han de substituir les penes que hagi imposat la comissió dels delictes a què es refereixen els articles 177 bis (tràfic d'éssers humans), 312 (tràfic de manera il·legal amb mà d'obra), 313 (quan es determini o afavoreixi l'emigració d'alguna persona a un altre país simulant contracte o col·locació) i 318 bis (qui intencionadament ajudi una persona que no sigui nacional d'un Estat membre de la Unió Europea a entrar en territori espanyol o a transitar-hi a través de tal manera que vulneri la legislació sobre l'entrada o el trànsit d'estrangers).

3.4 MESURES QUE LIMITEN DRETS: CITACIO, DETENCIO DE PRESO PROVISIONAL.

Privacio de llibertat

La Constitucio garanteix a l'article 17 el dret a la llibertat individual dels ciutadans i fixa els suposits pels quals s'autoritza la detencio d'una persona i quins requisits s'han de complir.

Independentment del tipus de diligències que hem incoat (urgents o prèvies o bé delictes lleus), si amb l'atestat ens han passat un investigat com a detingut, després de la seva declaracio, el jutge ha de decidir si prorroga la detencio, o bé, com és el més freqüent, el deixa en llibertat provisional o n'acorda la preso provisional.

Tant la llibertat provisional com la preso provisional són **mesures cautelars personals**, o sigui, formes que la llei preveu perquè l'investigat estigui subjecte al procediment i vingui sempre que se'l citi.

Només s'ha d'acordar la preso provisional quan es donin els requisits que estableix la llei (art. 503 de la LECr) i el més freqüent és que es decreti la llibertat provisional del detingut. En aquest cas, l'investigat s'ha de presentar mensualment o bé quan el jutge ho decideixi (setmanalment o cada quinze dies) davant el jutjat.

Article 503 de la LECr

1. La preso provisional només es pot disposar quan es donin els requisits següents:

1r. Que en la causa consti l'existència d'un o de diversos fets que presentin caràcters de delictes sancionats amb una pena amb un màxim igual o superior a dos anys de preso, o bé amb una pena privativa de llibertat d'una durada inferior si l'investigat té antecedents penals no cancel·lats ni susceptibles de cancel·lació, derivats d'una condemna per delictes dolosos.

Si són diversos els fets investigats cal atènyer-se al que preveuen les regles especials per a l'aplicació de les penes, de conformitat amb el que disposa la secció segona del capítol II del títol III del llibre I del Codi penal.

2n. Que en la causa hi hagi prou motius per a creure responsable criminalment del delictes la persona contra la qual s'hagi de dictar la interlocutoria de preso.

3r. Que mitjançant la presó provisional es persegueixi alguna de les finalitats següents:

- a. Assegurar la presència de l'investigat en el procés quan se'n pugui inferir racionalment un risc de fugida.

Per a valorar l'existència d'aquest perill cal atènyer-se conjuntament a la naturalesa del fet, a la gravetat de la pena que es pugui imposar a l'investigat, a la situació familiar, laboral i econòmica d'aquest, així com a la imminència de la celebració del judici oral, en particular en els casos en què és procedent incoar el procediment per a l'enjudiciament ràpid que regula el títol III del llibre IV d'aquesta Llei.

És procedent disposar per aquesta causa la presó provisional de la persona investigada quan vistos els antecedents que resultin de les actuacions, qualsevol òrgan judicial hagi dictat almenys dues requisitòries per a la seva crida i cerca en els dos anys anteriors. En aquests casos no és aplicable el límit que s'estableix en l'apartat 1r, respecte de la pena.

- b. Evitar l'ocultació, l'alteració o la destrucció de les fonts de prova rellevants per a l'enjudiciament en els casos en què hi hagi un perill fundat i concret.

* No hem de confondre la **llibertat provisional** amb la **llibertat condicional**. Aquesta última correspon a l'anomenat quart grau en el compliment d'una pena de presó i és competència del jutjat de vigilància penitenciària.

No és procedent disposar la presó provisional per aquesta causa quan es pretengui inferir aquest perill únicament de l'exercici del dret de defensa o de la falta de col·laboració de l'investigat en el curs de la investigació.

Per a valorar l'existència d'aquest perill cal atènyer-se a la capacitat de l'investigat per accedir per ell mateix o a través de tercers a les fonts de prova o per influir sobre altres investigats, testimonis o perits o els qui ho puguin ser.

- c. Evitar que l'investigat pugui actuar contra béns jurídics de la víctima, especialment quan aquesta sigui alguna de les persones a les quals es refereix l'article 173.2 del Codi penal. En aquests casos no és aplicable el límit que s'estableix en l'apartat 1r, respecte de la pena.

2. També es pot disposar la presó provisional, si es donen els requisits que s'estableixen en els apartats 1r i 2n, per a evitar el risc que l'investigat cometi altres fets delictius.

Per a valorar l'existència d'aquest risc cal atènyer-se a les circumstàncies del fet, així com a la gravetat dels delictes que es puguin cometre.

Només es pot disposar la presó provisional per aquesta causa quan el fet delictiu investigat sigui dolós. No obstant això, el límit que preveu l'apartat 1r no és aplicable quan dels antecedents de l'investigat i altres dades o circumstàncies que aportï la policia judicial o que resultin de les actuacions se'n pugui inferir racionalment que l'investigat actua concertadament amb una altra persona o altres persones de manera organitzada per a la comissió de fets delictius o du a terme les seves activitats delictives amb caràcter habitual.

La presó provisional durarà el temps imprescindible per aconseguir qualsevol dels fins fixats o bé quan encara es donin els motius pels quals es va adoptar.

Quan la presó provisional s'hagués decretat en virtut dels apartats a) o c) o 2n, la seva durada no podrà excedir de 1 any si el delictes li correspongués una pena igual o inferior a 3 anys, o bé de 2 anys si el delictes li correspongués una pena superior a 3 anys. En el supòsit que es preveïés que el judici no es pogués celebrar en aquests terminis, el jutge o tribunal podrà acordar mitjançant interlocutòria una pròrroga de 6 mesos, en els delictes de pena igual o inferior a 3 anys o bé una pròrroga de 2 anys si el delictes estigués determinat en una pena privativa de llibertat superior a 3 anys. (Art. 504 LECrim).

Quan la presó provisional s'hagués acordat per evitar l'ocultació de béns o destrucció de proves, la duració no podrà ser superior a 6 mesos.

Als afectes de la nostra feina, ens interessa saber de què es tracta, i saber què hem de fer. Respecte d'aquest punt, hem de tenir en compte que després de la **declaració de l'investigat** el jutge ens pot indicar que hem de fer una compareixença:

- El normal és que ja ens ho hagi indicat abans de començar la declaració, i es tracta de la compareixença que regula l'article 505 de la LECr (Quan el detingut sigui posat a disposició del jutge d'Instrucció o tribunal que hagi de conèixer de la causa llevat que en disposi la llibertat provisional sense fiança, haurà de convocar una audiència en la qual el Ministeri Fiscal o les parts acusadores poden demanar que es disposi la presó provisional de l'investigat o la seva llibertat provisional amb fiança).

Aquesta audiència s'haurà de celebrar en el termini més breu possible i dins de les 72 hores següents a la posada a disposició judicial de la persona detinguda, en aquesta es citarà a la persona investigada, que haurà de ser assistida pel lletrat per ell elegit o bé pel designat d'ofici, al Ministeri Fiscal i a les demés parts que s'hagin personat per tal de fer les al·legacions i proposar els mitjans de prova, que s'hauran de practicar en aquestes 72 hores. L'audiència s'haurà de celebrar per sol·licitar i decretar, la presó provisional o la llibertat provisional amb fiança.

- La declaració, ja l'hem de tenir preparada a l'ordinador, i mig confeccionada (ja hi ha models) afegint-hi el que demana el Ministeri Fiscal, i després el que demana o diu la defensa (l'advocat de l'investigat).

- Una vegada feta, impresa i signada, el jutge ha d'acordar la mesura corresponent, que pot ser de presó o de llibertat provisional. Si cap de les parts, Ministeri Fiscal o Acusació, demana la presó o la imposició de la fiança, el Jutge disposarà la llibertat de l'investigat que es trobés detingut.

La **interlocutòria** que elevi la **detenció a empresonament** o la deixi sense efecte s'ha de posar en coneixement del Ministeri Fiscal, i s'ha de notificar al querellant particular, si n'hi ha, i al processat, al qual se li ha de fer saber així mateix el dret que té de demanar de paraula o per escrit la reposició de la interlocutòria, i s'han de consignar en la notificació les manifestacions que faci.

Que no fa falta la compareixença, o simplement no ens diu res: en aquest cas, necessàriament el jutge ha de decretar seguidament la llibertat provisional de l'investigat.

Si acorda la llibertat provisional:

- S'ha de lliurar a la impressora la **interlocutòria** (acostuma a ser de model preparat), i una vegada s'ha signat l'hem de notificar a l'advocat, a l'investigat i al Ministeri Fiscal, i hem de «requerir i constituir apud acta» a l'investigat perquè vingui al jutjat (o vagi al jutjat de guàrdia de la població on viu) el dia o dies que s'acordi. (Art 529, 530 i 531 LECrim.).

Apud acta: S'anomena així la mesura cautelar en la virtut de la qual l'investigat que està en llibertat provisional té l'obligació de comparèixer al lloc i en els dies que se li indiquin, i a més totes les vegades que sigui cridat davant el jutge o el tribunal que conegui de la causa. Per a garantir el compliment d'aquesta obligació, el jutge o el tribunal pot acordar motivadament la retenció del seu passaport.

(Amb aquesta expressió també es pot referir a una forma d'atorgament del poder per a plets).

- A més, si s'ha acordat la llibertat provisional, hem de lliurar **un ofici o manament** a la policia que ens ha dut el detingut, perquè el deixin en llibertat, segons s'ha acordat.
- També pot ser que l'obligui a presentar una fiança, aquesta té com a finalitat assegurar el compliment que té l'investigat de comparèixer davant del jutge.

Si la situació és de presó provisional:

- El jutge ens ha de fer una **interlocutòria** a aquest efecte, i s'han de fer els **manaments de presó** fent servir el model que ens dona l'ordinador i omplint el centre penitenciari on portaran el detingut, i les seves dades i del procediment, i donar-ho a la policia (Mossos d'Esquadra, Guàrdia Civil, etc.), que són els que el conduiran al centre (presó).

- També pot ser que s'imposi una fiança, això ho determinarà el Jutge, en la interlocutòria tant la quantia com el tipus de fiança (personal, pignorativa, hipotecaria, etc.). (Art 591LEcrim)
- A més, s'ha de notificar la interlocutòria a l'investigat, al seu advocat, al Ministeri Fiscal i lliurar un testimoni de la interlocutòria de presó per formar la **peça separada** de situació personal.

Per a no barrejar la instrucció amb les mesures provisionals, aquestes fan néixer les anomenades **peces separades**, dins les quals hem d'anar posant totes les actuacions que no són pròpiament investigació sinó que fan referència a les mesures cautelars personals.

Requisits de la detenció:

Qui pot detenir: els agents de policia o autoritats, i qualsevol ciutadà en determinats supòsits. La policia hi està obligada; els ciutadans, no.

Quan: els agents de policia han de detenir a aquelles persones que es cregui de forma raonable que han participat o comès un fet delictiu. També han de detenir aquelles persones sobre les quals un jutjat o tribunal hagi dictat ordre de crida i cerca.

Qualsevol ciutadà pot detenir una persona que vagi a cometre un delictu, que l'estigui cometent o que hagi fugit de la presó.

Dependències policials

Tota persona detinguda és conduïda a les dependències policials, on només s'hi podrà estar com a màxim 72 hores (adults) i 24 hores (menors). La privació de llibertat és una situació excepcional. La policia ha de fer les investigacions que cregui necessàries, per tal que el jutge pugui valorar els fets, en el mínim de temps possible.

La policia ha d'informar la persona detinguda dels seus drets que són principalment (N01):

- A guardar silenci i a contestar només algunes preguntes.
- A no declarar contra si mateix i a no confessar-se culpable.
- A designar un advocat de la seva confiança. Si no en té, se li n'assignarà un d'ofici. L'assistència s'inicia a les pròpies dependències policials.
- Que s'informi un familiar o persona de confiança de la detenció.
- A ser reconegut per un metge forense o metge oficial.

- En el cas d'estrangers, que s'informi l'oficina consular del seu país.
- Quan la persona no parli ni entengui la llengua o llengües oficials del lloc de la detenció, tindrà dret a ser assistida per un intèrpret.

Declaració davant del jutge

Un cop finalitzades les investigacions, la policia ha de portar la persona detinguda a declarar davant del jutge de guàrdia o del jutge que conegui del procediment que ha motivat la detenció.

En la declaració, hi ha d'estar present el seu advocat. Una vegada escoltada la declaració del detingut, les al·legacions del Ministeri Fiscal i estudiat l'atestat de la policia, el jutge acordarà:

- **Llibertat sense càrrecs:** quan s'estimi que no hi ha delictes o no s'hagi acreditat de manera suficient que el detingut hi ha participat. El jutge ordenarà l'arxivament de les diligències (S.L.) i el procediment s'acaba aquí.
- **Llibertat provisional amb fiança o sense fiança:** en els supòsits en què hi ha indicis de la comissió d'un delictes però aquests no són clars; quan són clars però no suficients per pensar que la persona hi ha participat o bé quan el jutge o cregui convenient decretarà la llibertat de la persona de forma provisional. Això vol dir que quedarà lliure sota condició que es presenti al jutjat els dies que s'assenyalin amb fiança o bé sense fiança.
- **Presó provisional amb o sense fiança:** en els supòsits de l'art 503 de la LEcrim, el jutge decretarà la presó provisional del detingut. Això significa que la persona ingressarà en un centre penitenciari provisionalment fins la celebració del judici i si finalment hi ha condemna, el temps que es passa a la presó es resta de la pena que se li imposi a la persona. En els casos en què no es fixa fiança i s'ordena l'ingrés provisional a la presó també es diu que s'ha decretat "presó incondicional", és a dir, que no hi ha possibilitat de fiança.

Tramitació

Per poder adoptar qualsevol d'aquestes mesures (presó incondicional o presó provisional amb fiança), el jutge haurà de convocar una petita audiència amb el detingut i el seu advocat, el Ministeri Fiscal i l'acusació particular si n'hi hagués. Aquesta audiència s'ha de celebrar dins el límit temporal màxim de la detenció, que són 72 hores.

És important saber que l'adopció d'una mesura privativa de llibertat, és a dir l'ingrés a la presó de forma provisional, **ha de ser demanada per almenys una de les parts**. Si cap de les parts no ho demana, el jutge dictarà una resolució i haurà de deixar la persona en llibertat provisional.

Ingrés a la presó

L'arribada d'un nou reclus s'anota al llibre d'ingressos, i després s'obre l'expedient personal corresponent, on figuren totes les circumstàncies del detingut, personals i processals.

Els funcionaris escorcollen la persona i els seus objectes personals per tal d'assegurar-se que no en duu cap de no autoritzat.

S'ha d'informar l'intern dels seus drets durant la seva estada a la presó, així com de les normes internes del centre i dels procediments per poder presentar queixes, peticions o recursos. Durant el temps que estigui reclòs tindrà dret a comunicació oral, escrita, telefònica, íntima i familiar en les condicions que fixi la legislació.

És molt important que la persona mantingui la relació amb el seu advocat per tal que aquest l'informi de l'evolució del procés i per tal que pugui preparar la seva defensa.

3.5 EL PROCEDIMENT D'HABEAS CORPUS

És el procediment que la llei preveu per tal que una persona que considera que ha estat detinguda il·legalment sigui posada a disposició judicial en el termini màxim de 24 hores es pugui actuar contra una detenció il·legal.

Requisits

Que la detenció sigui il·legal. Una detenció és il·legal quan:

- L'autoritat no té competència per fer-la.
- No s'han respectat les formalitats que exigeix la llei.
- S'ha superat el límit temporal de la detenció.
- S'han vulnerat els drets fonamentals del detingut.

Tramitació

Qui pot iniciar la *habeas corpus*: El propi detingut, els seus pares, fills, germans, cònjuge o persona amb vincle afectiu similar. El seu advocat, el Ministeri Fiscal i el Defensor del Poble.

Qui coneix del procediment: El jutge d'instrucció i, si n'hi ha més d'un, el de guàrdia. Si la persona ja ha ingressat a la presó, el jutge de la localitat on estigui el centre penitenciari.

Admesa la petició, el jutge ordena a l'autoritat competent que porti la persona detinguda a la seva presència. El jutge també pot desplaçar-se al lloc on es trobi el detingut. En un termini màxim de 24 hores des que es va iniciar el procediment, el jutge ha de decidir:

- l'arxivament de les actuacions d'*habeas corpus* quan consideri que la detenció és legal, després resoldrà sobre els fets que s'imputen al detingut.
- la posada en llibertat del detingut si la detenció és il·legal.

L'adopció de qualsevol d'aquestes mesures requereix audiència prèvia amb el detingut, el seu advocat, el Ministeri Fiscal, els funcionaris que el van detenir o els que el custodiïn

3.5 EXTINCIÓ DE LA RESPONSABILITAT CRIMINAL

La responsabilitat criminal s'extingeix:

- 1r. Per la mort del reu.
- 2n. Pel compliment de la condemna.
- 3r. Per la remissió definitiva de la pena, d'acord amb el que disposen els apartats 1 i 2 de l'article 87. C.P.
- 4t. Per l'indult.
- 5è. Pel perdó de l'ofès, quan es tracti de delictes lleus perseguibles a instàncies de l'ofès o quan la llei ho prevegi. El perdó ha de ser atorgat de manera expressa abans que s'hagi dictat sentència, i a aquest efecte el jutge o tribunal sentenciador ha d'escoltar l'ofès pel delicte abans de dictar-la.

En els delictes contra menors o persones amb discapacitat necessitades d'una protecció especial, els jutges o tribunals, escoltat el Ministeri Fiscal, poden rebutjar l'eficàcia del perdó atorgat pels representants d'aquells, i ordenar la continuació del procediment, amb intervenció del Ministeri Fiscal, o el compliment de la condemna. Per rebutjar el perdó, el jutge o tribunal ha d'escoltar novament el representant del menor o persona amb discapacitat necessitada d'una protecció especial.

- 6è. Per la prescripció del delicte.
- 7è. Per la prescripció de la pena o de la mesura de seguretat

3.6 PRESCRIPCIÓ DELS DELICTES

Els delictes prescriuen:

- Al cap de vint anys, si la pena màxima assenyalada en el delicte és presó de quinze anys o més.
- Al cap de quinze, si la pena màxima assenyalada per la llei és la inhabilitació per més de deu anys, o presó per més de deu i menys de quinze anys.
- Al cap de deu, si la pena màxima assenyalada per la llei és la presó o inhabilitació per més de cinc anys i no excedeix els deu.
- Al cap de cinc, els altres delictes, excepte els delictes lleus i els delictes d'injúries i calúmnies, que prescriuen al cap d'un any.

Els delictes de lesa humanitat i de genocidi i els delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat, llevat dels castigats a l'article 614, no prescriuen en cap cas.

Tampoc no prescriuen els delictes de terrorisme, si han causat la mort d'una persona.

Els termes que preveu l'article precedent es computen des del dia en què s'hagi comès la infracció punible

3.7 PRESCRIPCIÓ DE LES PENES

Les penes segons l'art. 133 del C.P. prescriuran per sentència ferma:

- Al cap de 30 anys, les de presó per més de 20 anys.
- Al cap de 25 anys, les de presó de 15 anys o més sense que passin de 20.
- Al cap de 20, les d'inhabilitació per més de 10 anys i les de presó per més de 10 i menys de 15.
- Al cap de 15, les d'inhabilitació per més de sis anys i que no superin els 10, i les de presó per més de cinc anys i que no superin els 10.
- Al cap de 10, les restants penes greus.
- Al cap de cinc, les penes menys greus.
- Al cap d'un any, les penes lleus.

Les penes imposades pels delictes de lesa humanitat i de genocidi i pels delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat, llevat dels castigats a l'article 614, no prescriuen en cap cas.

Tampoc no prescriuen les penes imposades per delictes de terrorisme, si aquests han causat la mort d'una persona.

El temps de la prescripció de la pena es computa des de la data de la sentència ferma, o des del trencament de la condemna, si aquesta ha començat a complir-se.

Els condemnats que hagin extingit la seva responsabilitat penal tenen dret a obtenir del Ministeri de Justícia, d'ofici o a instància de part, la cancel·lació dels seus antecedents penals quan hagin transcorregut sense haver tornat a delinquir els terminis següents:

- a) 6 mesos per a les penes lleus.
- b) 2 anys per a les penes que no excedeixin els dotze mesos i les imposades per delictes imprudents.
- c) 3 anys per a la resta de penes menys greus inferiors a tres anys.
- d) 5 anys per a la resta de penes menys greus iguals o superiors a tres anys.
- e) 10 anys per a les penes greus.